

GÖTEBORGS UNIVERSITET  
Institutionen för svenska språket

## **På bloggen är man fri**

– en jämförande analys av gymnasisters skrivande på egna bloggar  
och i skolan

Josefin Antonsson Hanning

Specialarbete, 15 hp  
Svenska språket  
Vt 2011  
Handledare: Rakel Johnsson

## Sammandrag

Den här uppsatsen har till syfte att undersöka skillnader i några gymnasisters attityder till skrivande i skolan jämfört med skrivande på egna bloggar. Undersökningen bygger på en textanalys av material från bloggar och essäer skrivna 2011 av fyra flickor som går tredje året på gymnasiet. I materialet ingår även intervjuer med de fyra gymnasisterna. Vid textanalysen används Melin och Langes (2000) modell för textanalys med *P-matris* och *Textkompass*. Textkompassen används för att beskriva skillnader mellan gymnasisternas blogg- och skoltexter och byggs upp av de fyra polerna: *detaljerad – allmän, formell – informell, informationstunn – informationspackad* och *saklig – emotiv*. I min undersökning har jag dock gjort en modifiering av textkompassen där polen *detaljerad – allmän* har bytts ut mot den nya polen *konventionellt – okonventionellt språkbruk*. Modifieringen gjordes eftersom det inte fanns några större skillnader mellan blogg- och skoltexterna vad gällde polen *detaljerad – allmän* men desto fler vad gällde *konventionellt – okonventionellt språkbruk*. I både textanalys och intervjuer framgår att det finns stora skillnader i hur gymnasisterna skriver på bloggen jämfört med i skolan. På bloggen råder stor frihet i hur hög grad gymnasisterna väljer att följa skrivregler, i ordval och i hur de lägger upp sin text medan de i skolan är mer styrda av ”rätt och fel” och strävar efter en så ”korrekt” text som möjligt. Gymnasisternas attityder till sitt skrivande kan sammanfattas som att det på bloggen råder en ”det spelar inte så stor roll” - mentalitet, medan det i skolan måste vara ”korrekt” hela tiden.

Nyckelord: Bloggar, bloggtexter, skoltexter

# Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Begreppsapparat .....	1
1.2 Bakgrund.....	1
2. Syfte och forskningsfrågor.....	2
3. Tidigare forskning.....	3
3.1 Om bloggar.....	3
3.2 Om skrivande på webben.....	5
3.3 Om skrivande i skolan.....	5
4. Material och metod.....	8
4.1 Material.....	8
4.2 Urval.....	8
4.3 Metod för textanalys.....	10
4.3.1 P-matris.....	10
4.3.2 Textkompass.....	12
4.4 Metod för intervjuer.....	14
4.4.1 Tematisering och planering.....	14
4.4.2 Val av intervjufrågor.....	15
4.4.3 Etiska hänsyn.....	16
5. Resultat.....	16
5.1 P-matris.....	16
5.2 Textkompass.....	18
5.2.1 Saklig – emotiv .....	18
5.2.2 Formell – informell .....	22
5.2.3 Informationspackad – informationstunn.....	24
5.2.4 Konventionellt – okonventionellt språkbruk .....	27
5.2.5 Textkompassen.....	30
5.3 Intervjuer .....	31
5.3.1 Inledande frågor.....	31
5.3.2 Attityder till att skriva på bloggen jämfört med i skolan.....	31
5.3.3 Sammanfattning .....	34
6. Diskussion.....	34
7. Slutsatser.....	36
8. Litteraturförteckning.....	37
9. Bilagor.....	38
9.1 Intervjufrågor.....	38

## **Tabellförteckning**

Tabell 1: P-matris.....	11
Tabell 2: P-matris bloggar.....	16
Tabell 3: P-matris essäer.....	17
Tabell 4: Frekvensordlistor.....	20
Tabell 5: Fundament.....	23
Tabell 6: Tolkning av LIX-värden (www.lix.se) .....	25
Tabell 7: LIX-värden.....	25
Tabell 8: NQ-värden.....	26

## **Figurförteckning**

Figur 1: Textkompassen (Melin & Lange 2000:38, modifierad av förf.) .....	13
Figur 2: Saklig - emotiv.....	21
Figur 3: Formell - informell.....	24
Figur 4: Informationspackad - informationstunn.....	27
Figur 5: Konventionellt – okonventionellt språkbruk.....	30
Figur 6: Textkompass med värden för bloggar och essäer.....	30

# 1. Inledning

## 1.1 Begreppsapparat

Den här uppsatsen kommer i stor utsträckning att handla om *bloggar*, *bloggare* och *bloggning*. Eftersom dessa begrepp är relativt nya i svenska språket kan det vara på sin plats med en liten begreppsförklaring. Enligt *Svenska Akademiens ordlista (SAOL)* betyder substantivet *blogg* en ”dagbok på webben som uppdateras kontinuerligt” (2006:90). Substantivet *bloggare* beskriver en ”person som lägger ut en blogg” (2006:90). Verbet *blogga* beskriver själva handlingen, det vill säga att skriva en blogg, och substantivet *bloggning* beskriver själva företeelsen att skriva bloggar (2006:90). Märk väl att pluralformen av substantivet *blogg* och presens av verbet *blogga* båda skrivs *bloggar*.

Uppsatsen kommer även behandla det jag valt att kalla *skoltexter*. Med *skoltexter* menar jag texter som är skrivna inom ramen för skolan. Min undersökning behandlar endast texter skrivna i ämnet svenska och det är i huvudsak dessa som åsyftas när termen *skoltexter* används.

## 1.2 Bakgrund

Att blogga är ett fenomen som har exploderat de senaste åren. På webbplatsen *Bloggportalen* som är ”en katalog över de svenska bloggarna” ([www.bloggportalen.se](http://www.bloggportalen.se)) finns idag över 100 000 registrerade bloggar. Bloggarna handlar om allt från litteratur, nyheter och politik till mat, mode och privatliv. Räknar man dessutom med att det finns ett stort antal oregistrerade bloggar förstår man att fenomenet med att skriva och läsa bloggar är utbrett i dagens samhälle.

Vilka är det som bloggar och vad skriver de om? Enligt en undersökning gjord av Kullin (2008:2) är den typiska svenska bloggaren en ung kvinna mellan 16-20 år. I undersökningen framkommer även att 76,2 procent av de svenska bloggarna är kvinnor och 23,8 procent är män (Kullin 2008:7). I *Bloggportalens* katalog finns bloggare i alla åldrar och kategorier. Den vanligaste kategorin, med nästan 40 000 registrerade bloggar, är *vardagsbetraktelser* ([www.bloggportalen.se](http://www.bloggportalen.se)). Bland de personer som delar med sig av sin vardag på webben (och *Bloggportalen*) är ca 15 000 ungdomar i åldern 15-20 år, det vill säga gymnasieåldern. Det är väldigt spännande för en

blivande svensklärare att titta runt bland alla dessa bloggar och se hur ungdomarna på sin vardag frivilligt producerar stora mängder av text om allt mellan himmel och jord. Något som slår mig när jag klickar mig fram från blogg till blogg är att det språkligt sett är en väldigt skiftande kvalitet på bloggtexterna. Det finns så klart bloggar där språket ligger på en hög nivå, men det finns även många bloggar där bloggaren inte verkar lägga så stor vikt vid skrivregler. Har bloggaren något att berätta görs det ofta rakt upp och ner, vilket resulterar i att språket får en talspråklig karaktär. Det verkar som att ”rätt och fel” inte alltid är speciellt viktigt, utan det är bloggans innehåll snarare än formalia som styr. Självklart ser det olika ut på olika bloggar. På vissa ställen är stavfelen och de talspråkliga dragen många och på andra är språket helt perfekt. Men det är det ”slarviga” bloggspråket som gjort mig nyfiken på om de texter som ungdomarna skriver i skolan ser ut på ett liknande sätt, eller om det är så att gymnasister skiljer på skrivande på bloggen och skrivande i skolan? Är det kanske mer viktigt med ”rätt och fel” i skolan där texten ska bli bedömd och betygssatt av en lärare? Samtidigt finns det fler potentiella läsare av en blogg än av en skoltext och därför kan man tycka att man borde vilja producera ”bra” texter även på sin blogg. Det är dessa funderingar som gjort mig nyfiken på att undersöka skillnader i ungdomars attityder till skrivande i skolan jämfört med skrivande på egna bloggar, vilket också är syftet med denna uppsats.

Varför är det intressant att undersöka detta? Jag tänker mig att på samma sätt som man tidigare har fått anpassa sitt talspråk efter den situation man befinner sig i (man talar till exempel inte på samma sätt hemma med sin familj som på anställningsintervjun), kommer det i framtiden att bli mer och mer viktigt att även kunna anpassa sitt skriftspråk efter situationen. Det är förmodligen få arbeten där det fungerar att söka och få en anställning om ditt CV ser ut som en statusrad på Facebook. Därför anser jag att det är av intresse att undersöka ungdomars attityder kring skrivande i skolan och på webben. Är det till exempel viktigare att följa skrivregler i skoltexterna och vad beror det i så fall på? Det är en fråga som jag hoppas få svar på i denna undersökning.

## **2. Syfte och forskningsfrågor**

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka gymnasisters attityder till skrivande i skolan jämfört med skrivande på egna bloggar. Följande frågor vill jag ha svar på i min undersökning:

- Hur skiljer sig gymnasisternas skoltexter och bloggtexter åt? Finns det några skillnader i hur de skriver?
- Finns det någon skillnad mellan hur gymnasister ser på sitt språk på bloggen jämfört med språket i skolarbeten?

### 3. Tidigare forskning

#### 3.1 Om bloggar

Att blogga är en relativt ny företeelse och därför finns det inte speciellt mycket forskning gjord kring ämnet. Fenomenet bloggning utvecklas dessutom ständigt, genom att nya bloggare och nya bloggenrer tillkommer, vilket försvårar för den som försöker ringa in och beskriva fenomenet. Några som tagit sig an att skriva om bloggfenomenet är Våge, Stattin och Nygren (2005). I varsin artikel behandlar de olika aspekter av bloggande. Våge gör en historisk beskrivning över hur bloggar som publiceringsform har utvecklats världen över (2005:6). Stattin beskriver vad en del specifika bloggar har inneburit för mediernas nyhetsbevakning med exempel från bland annat amerikanska mediehändelser (2005:6) och Nygren beskriver hur interaktiviteten hos bland annat bloggar ”vänder upp och ner på den gamla enkelriktade masskommunikationen” (2005:7).

Vad är en *blogg*? Våge definierar *bloggar* på följande sätt:

En blogg är en ofta uppdaterad webbplats vars startsida karakteriseras av förekomsten av ett antal daterade texter arrangerade i omvänd kronologisk ordning så att det senast skrivna kommer överst. (---) Bloggarna har ett mycket varierande innehåll och formen används för allt från nyhetsrapporter, kunskapsförmedling, åsikter och skvaller till rent dagboksskrivande. (Våge m.fl. 2005:9).

*Blogg* är en förkortning av ordet *weblog* vilket är ett begrepp som myntades av Jorn Barger 1997 (Våge m.fl. 2005:11). Fenomenet uppstod i USA vid mitten av 1990-talet och handlade från början om en slags loggböcker på webben där man delade med sig av länkar till intressanta webbplatser. Under åren har flera kategorier av bloggande utvecklats och idag finns enligt Våge (2005:32-34) till exempel: *filterbloggar* (bloggar med en tydlig ämnesprofil), *kunskapsbloggar* (bloggar som används för att sprida kunskapsrelaterad information) och *fotobloggar* (bloggar som istället för/förutom text består av foton). Den från början tydliga avsikten med bloggandet, det vill säga att leda

läsarna till nya webbplatser genom länkar, finns kvar i vissa typer av bloggar men saknas i andra. Denna avsikt saknas till exempel i kategorin *den personliga bloggen*. En kategori som kan beskrivas som dagboksliknande anteckningar kring bloggarens vardagsliv och reaktioner på händelser i omvärlden och på nätet (Våge m.fl. 2005:32). Enligt Stattin (2005:77) är en stor del av de aktiva bloggarna i Sverige av dagbokskaraktär och enligt Våge (2005:32) är det förmodligen den vanligaste bloggtypen. Detta stämmer även överens med statistiken på *Bloggportalen* där *vardagsbetraktelser* är den vanligaste kategorin ([www.bloggportalen.se](http://www.bloggportalen.se)). Det finns tyvärr ingen beskrivning av vad som definierar kategorin *vardagsbetraktelser*, men ett antagande om att det rör sig om en liknande definition som den för *den personliga bloggen* (anteckningar kring bloggarens vardagsliv) känns inte alltför vågat.

Hur många aktiva bloggar det finns i Sverige är det nog ingen som vet, men på *Bloggportalen*, där bloggare själva får registrera sina bloggar, finns 103 879 bloggar listade den 14 maj 2011 ([www.bloggportalen.se](http://www.bloggportalen.se)). Tillsammans med alla oregistrerade bloggar bildar de ”bloggsfären – en konverserande offentlighet” (Våge m.fl. 2005:82). Nygren beskriver hur internet har blivit en kanal för egen publicering:

Personliga hemsidor är ingen ny företeelse, men den långt drivna formateringen som utvecklats till det som idag kallas bloggar gör den egna publiceringen enklare. Dessutom innebär möjligheterna till diskussion och olika inbyggda länkar att bloggarna vävs samman till en konversation mellan nätanvändare. En konversation som är både personlig och som riktar sig till en större grupp. (Våge m.fl. 2005:84).

När man publicerar en text på sin blogg blir den tillgänglig för alla som har internet (såvida man inte har en lösenordsskyddad blogg) och på så vis har man automatiskt en stor grupp potentiella läsare. Men självklart hittar inte alla som har tillgång till internet fram till varje liten blogg och många som bloggar har heller inte som syfte att nå en stor läsekrets, vilket Stattin påpekar:

Det finns många bloggar som inte har som syfte att nå en större läsekrets, utan som riktar sig till i första hand familj och vänner. Andra bloggar, oftast anonyma, tycks föras av terapeutiska skäl, som ett sätt att skriva av sig, utan någon tanke på publik. (Våge m.fl. 2005:76-77).

Bloggarna i den här undersökningen tillhör kategorin *den personliga bloggen* och har främst familj och vänner i sin läsekrets, men det hindrar inte att även andra kan hitta fram till bloggarna.



### 3.2 Om skrivande på webben

Jag har inte hittat någon tidigare forskning om bloggspråk, däremot har Sjöberg (2010) och Virtanen (2006) skrivit om språkbruket på webben i sina respektive avhandlingar om chattar och chatspråk.

Virtanen (2006:19) menar att chatspråket avviker från det normala språket genom att något som skulle anses som ”fel” i det normala språkbruket inte gör det på chatten. Exempel på sådana fel är att man lämnat någon bokstav oskriven, att vissa bokstäver bytt plats eller att man skrivit en annan bokstav istället för den rätta. Detta beror enligt Virtanen (2006:19) på att bokstäverna ligger nära varandra på tangentbordet, eller att man medvetet väljer fel bokstav. Virtanen (2006:19) hävdar även att felskrivningarna ofta beror på att man vill skriva snabbt, och att det inte är lönt att korrigera felen i efterhand så länge man kan förstå vad som menas. På samma sätt lämnas ofta subjekt och predikat oskrivna för att skribenterna vill tjäna tid. Enligt Virtanen (2006:20) är det här ett drag som gör chatspråket mer talspråksnära.

*Leet speak* är enligt Sjöberg ”ett språkbruk som är präglad av koder för att översätta bokstäver och tecken till andra bokstäver eller siffror på ett komplext sätt” (2010:62). Följande är enligt Sjöberg (2010:63-64) några exempel på element inom *leet speak*: *upprepning av bokstäver* (samma bokstav skrivs flera gånger i följd), *versaler* (används för att påkalla uppmärksamhet och kan uppfattas som att man skriker eller pratar högt), *engelska inslag* (användande av engelska ord och uttryck) och *förkortningar* (exempelvis *lr* för *eller* och *iaf* för *i alla fall*). Ytterligare ett element inom *leet speak* är så kallade *emoticons* som består av ”förbestämda symboler/bilder (...) eller av bokstäver eller andra tangentbordssymboler som bildar symboler/bilder” (Sjöberg 2010:64). Ett exempel på *emoticons* är så kallade *smileys*: ”glad gubbe” :-), ”ledsen gubbe” :-(.

### 3.3 Om skrivande i skolan

I ämnesplanen för svenska på gymnasieskolan står följande att läsa om ämnets syfte:

Utbildningen i ämnet svenska syftar till att utveckla förmågan att tala och skriva väl samt att öka lyhördheten för andras språk och sätt att uttrycka sig i tal och skrift. (---) Språket är av grundläggande betydelse för lärandet och en väg till kunskap. Genom språket sker kommunikation med andra och genom läsning och eget skrivande tillägnar sig eleverna

nya begrepp och lär sig att se sammanhang, tänka logiskt, granska kritiskt och värdera. (---) Att i tal och skrift kunna använda språket är således en förutsättning för studier och för att aktivt och ansvarigt kunna delta i samhällslivet. Det är därför ett viktigt uppdrag för skolan att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling. Inom svenskämnet skall eleverna få rikligt med tillfällen att använda och utveckla sina färdigheter i att tala, lyssna, se, läsa och skriva och att möta olika texter och kulturyttringar. (www.skolverket.se).

Syftet med skrivande i svenskämnet i gymnasieskolan är alltså att eleverna ska utveckla sin förmåga att skriva väl, samt att de genom eget skrivande ska tillägna sig nya begrepp, lära sig se sammanhang, tänka logiskt, granska kritiskt och värdera. Målet är att de i skrift ska kunna använda språket för att aktivt och ansvarigt kunna delta i samhällslivet och för att eleverna ska uppnå dessa syften och mål ska de få rikligt med tillfällen att använda och utveckla sina skriftliga färdigheter.

Vad skriver gymnasister? Det är frågan som Nyström (2000) försöker besvara i sin avhandling. I sin undersökning delar hon in gymnasisternas texter i tre övergripande kategorier: *berättande*, *diskuterande* och *redovisande* (2000:55). En *berättande* text är enligt Nyström (2000:55) personlig, händelserna följer på varandra i kronologisk ordning och i centrum står en eller flera personer. Texterna kan vara självbiografiskt rapporterande eller ha tydliga skönlitterära ambitioner. Exempel på *berättande* texter är: novell, kåseri och romankapitel (2000:55). I *diskuterande* texter är syftet att problematisera ett fenomen eller att framföra en eller flera personers åsikter i någon fråga. Enligt Nyström (2000:58-59) vädjar de ofta till läsaren om att ta ställning på ett visst sätt. *Diskuterande* texter är till exempel: recension, essä och debattartikel. De *redovisande* texterna syftar till att redovisa inhämtad kunskap, eller visa att man har utfört en viss uppgift. Exempel på *redovisande* texter är till exempel: labbrapport, reportage och referat (2000:61). Bland de texter i Nyströms undersökning som är skrivna i ämnet svenska är nästan hälften (49 procent) *diskuterande* texter (2000:76). Vilket gör *diskuterande* text till den vanligaste texttypen.

Nyström skriver även om texters kommunikativa syften och menar att det inte finns något kommunikativt syfte med skolskrivande:

Jämfört med texter som har ett verkligt kommunikativt syfte intar skoltexter en särställning; de är lösgjorda från ett kommunikativt och socialt sammanhang. Det egentliga syftet med textproduktion i skolan är ofta att eleverna ska uppvisa någon form av färdighet, eller – för att se det från elevernas perspektiv – att de ska få (minst) godkänt betyg på en enskild uppgift eller på en kurs. (Nyström 2000:50).

Inte heller i ämnesplanen för svenska finns något tydligt kommunikativt syfte utan skrivandet handlar främst om att eleverna ska utveckla sin skriftliga förmåga att skriva väl genom upprepat skrivande (se ovan). Men även om skolskrivandet saknar kommunikativt syfte menar Nyström att gymnasisternas språkbruk är en del av den samhälleliga *språkverkligheten*:

Den svenska gymnasieskolan ryms inom den språkliga gemenskap som utgörs av alla språkutövande svenskar. Vi har alla vissa gemensamma språkliga mönster och strukturer som vi får tillgång till bl.a. genom medier och genom beteendemönster som traderats i samhället. Detta samhälleliga språkutövande har jag valt att kalla språkverkligheten. (Nyström 2000:50-51).

Östlund-Stjärnegårdh har i sin avhandling (2002) undersökt gymnasisters skrivande med syftet ”att beskriva hur de elevtexter ser ut som bedöms som godkända respektive icke godkända och att komma fram till var gränsen mellan de två betygen faktiskt går” (2002:13). Denna undersökning behandlar inte olika betygsnivåer men några av resultaten från Östlund-Stjärnegårdhs undersökning kan ändå vara av intresse att ha som jämförelse. Östlund-Stjärnegårdh undersöker bland annat frekvensen av vanliga ord och jämför de tio vanligaste orden i sin undersökning med de tio vanligaste orden i Alléns *Nusvensk frekvensordbok* (1970). Det som skiljer ut de 60 texterna i Östlund-Stjärnegårdhs undersökning är enligt Östlund-Stjärnegårdh (2002:95) en stark position för ordet *jag*. Ordet *jag* kommer på sjätte plats i Östlund-Stjärnegårdhs material (2002:95) jämfört med 31:a plats i *Nusvensk frekvensordbok* (1970:3). Enligt Östlund-Stjärnegårdh kan den starka positionen för ordet *jag* bero på att ”lärares ständiga tjat 'skriv jag när du menar det!' slagit igenom” (2002:95). En annan möjlig förklaring är att materialet i Östlund-Stjärnegårdhs undersökning är hämtat ifrån det nationella provet och att det nationella provet enligt Östlund-Stjärnegårdh (2002:95) ger möjlighet att skriva skönlitterärt där eleverna gärna väljer att skriva i jag-form.

Östlund-Stjärnegårdh (2002:139) undersöker även andelen ettordsfundament i sitt material och finner att det inte finns någon större skillnad mellan de båda undersökningsgrupperna IG-texter och G-texter. För G-texterna låg andelen ettordsfundament på 60 procent medan det låg på 61 procent för IG-texter.

## 4. Material och metod

### 4.1 Material

Materialet består av utdrag från fyra gymnasisters bloggar samt fyra skoltexter i form av *essäer* skrivna av samma ungdomar. Alla fyra gymnasister går tredje året på en och samma gymnasieskola och de är samtliga flickor. För att kunna benämna dem i uppsatsen har jag gett dem de fingerade namnen: *Fia*, *Ylva*, *Ronja* och *Anna* efter de fyra bokstäverna i siffran fyra. Utdragen från bloggarna består av 4-9 blogginlägg på sammanlagt 4 000-5 500 tecken per blogg och *essäerna* består av 3 500-6 000 tecken. Bloggtexterna tillhör bloggkategorin *den personliga bloggen* eftersom de i stort behandlar flickornas vardagsliv. De skriver om skolan, träning, vänner och personliga funderingar. *Essäerna* behandlar temat "Vad är lycka?" Samtliga texter är skrivna i början av 2011.

Till materialet hör även tre telefonintervjuer med tre av gymnasisterna gjorda i april/maj 2011, samt en intervju (ansikte mot ansikte) med den fjärde av gymnasisterna i april 2011. Intervjuerna består av 14 frågor (se bilaga 9.1) och tog mellan 6-10 minuter.

### 4.2 Urval

Syftet med denna undersökning är att undersöka gymnasisters attityder till skrivande i skolan jämfört med skrivande på egna bloggar. För att undersökningen ska ge ett så rättvist svar som möjligt vore det bästa att undersöka material från en stor grupp elever, lika delar pojkar och flickor, representerande alla gymnasieprogram och med bloggtexter och skoltexter i så många genrer som möjligt. Men en sådan undersökning är inte genomförbar inom ramen för denna uppsats och jag har därför gjort vissa begränsningar för att få ett hanterbart material. Jag valde att göra en kvalitativ undersökning, och rikta in mig på en liten homogen grupp av bloggare. På så vis fick jag tidsutrymme att göra en djupundersökning med både textanalys och intervjuer. Lagerholm (2005:31) menar att djupet i en undersökning lätt kan ske på bekostnad av bredden. Men även om bredden i undersökningen försvinner till bekostnad för djupet tror jag att just detta djup kan ge en intressant inblick i gymnasisters syn på sitt eget skriftspråk.

Eftersom jag länge har varit intresserad av fenomenet bloggning, och då speciellt unga flickors bloggande, kände jag redan till några bloggar som kunde passa in i min undersökning. Jag kontaktade en flicka, vars blogg jag har följt under en längre tid, och frågade om hon kunde tänka sig att vara med i undersökningen. För att jag på ett enkelt sätt skulle kunna jämföra texterna i min undersökning ville jag att både bloggtexter och skoltexter skulle likna varandra. Jag beslutade att det därför vore bäst att finna fler gymnasister på samma skola, eftersom det ökade möjligheten att de skulle ha skrivit likartade skoltexter. Jag hörde med flickan, som tackat ja till att vara med i undersökningen, och genom henne fick jag sedan kontakt med tre andra bloggare. Att det blev just fyra personer och inte fler beror dels på att det endast fanns fyra stycken som både bloggade och hade skrivit likartade skoltexter, dels på att det är ett tidskrävande arbete att analysera text samt att genomföra och analysera intervjuer. Kvale och Brinkman (2009:130) menar att antalet intervjuer brukar ligga kring 15 +/- 10 i en vanlig intervjustudie, men att många skulle vinna på att ha färre intervjuer och ägna mer tid åt förberedelse och analys. Eftersom jag förutom intervjuer även kommer lägga mycket arbete på textanalys ansåg jag att fyra personer kunde vara lagom. Att jag valde att kontakta en bloggare som jag redan kände till och inte göra ett slumpmässigt urval kan snarast ses som ett strategiskt urval som innebar att jag kunde vara säker på att jag fick informanter med ett gediget bloggmaterial och som kunde ge mig tillgång till sina arbeten i svenska. Att det föll sig så, det vill säga att jag bara har med flickor i min undersökning, beror liksom antalet informanter, på att det helt enkelt inte fanns några pojkar att tillgå. Eftersom det enligt Kullin (2008) är vanligare bland flickor än bland pojkar att blogga, det vill säga att pojkar således inte är representativa för "bloggaren i allmänhet", valde jag att inte leta vidare utan nöjde mig med de fyra flickorna.

När bloggarna, och således även bloggtexterna, var utvalda var det dags att välja ut skoltexterna. Enligt Nyström (2000:76) är *diskuterande* text den vanligaste texttypen i skolämnet svenska och därför ville jag att skoltexterna skulle vara av denna texttyp. Jag ville även att texterna skulle vara relativt nyskrivna så att en jämförelse med de nyskrivna bloggarna skulle bli relevant. Det visade sig att eleverna just hade skrivit *essäer*, en text som enligt Nyström "ligger mellan personligt berättande och diskuterande" (2000:68). Eftersom essäer är diskuterande texter, men ändå påminner om bloggen eftersom de är personligt hållna, ansåg jag att de skulle passa bra till min undersökning.

Vissa begränsningar vad gäller själva bloggtexterna var även nödvändiga. Eftersom det skulle bli alltför omfattande att analysera allt bloggmaterial valde jag att endast analysera utdrag ur bloggarna. Här gick urvalet till så att jag gick in på bloggarna vid ett och samma tillfälle och gjorde ett utdrag av de senaste inläggen som i storlek ungefärligt motsvarade essäernas längd. Slutligen har jag valt att inte analysera användandet av bilder och foton i bloggarna, eftersom uppsatsen handlar om elevernas skriftspråk.

### 4.3 Metod för textanalys

Vid analyserandet av blogg- och skoltexterna används Melin och Langes metod för textanalys (2000). Melin och Lange skriver följande om iakttagelser vid textanalys:

De iakttagelser som kan göras spänner över hela registret från stavning till disposition och val av medium, från innehållet i samspel med språkformen till den språksituation i vilken texten skapas. Det viktigaste blir då inte att söka en teoretisk modell som motsägelsefritt kan behandla olika sorters språkiakttagelser, utan att finna många, ömsevis kompletterande modeller som kan ge resultat i form av lätthanterliga analysredskap eller tydlig resultatredovisning. (Melin & Lange 2000:5-6).

Anledningen till att just Melin och Langes metod valdes är för att jag med hjälp av deras kompletterande modeller och tydliga resultatredovisning hoppas kunna besvara den första av de två huvudfrågorna i denna uppsats: ”Hur skiljer sig elevernas skoltexter och bloggtexter åt? Finns det några skillnader i hur de skriver?” Eftersom man på förhand inte kan veta vilka iakttagelser som kommer att göras i analysen av blogg- och skoltexterna passar Melin och Langes metod, som ”spänner över hela registret”, bra. De två huvudredskap för textanalys som Melin och Lange presenterar, *P-matrisen* och *Textkompassen*, bidrar även till ett illustrativt sätt att tydliggöra skillnaderna mellan blogg- och skoltexterna och på så vis ge svar på uppsatsens första frågeställning.

#### 4.3.1 *P-matris*

När man gör en textanalys brukar man enligt Melin och Lange (2000:22) traditionellt utgå ifrån en kommunikationsmodell. Om denna skriver de följande:

De flesta texter vi möter är ganska välbekanta redan innan vi börjat läsa dem. Vi har oftast klart för oss vem som skrivit texten och varför (eller åtminstone vem som har publicerat den), vad texten handlar om i stort och vad vi som läsare förväntas göra med den, t ex läsa och lära eller läsa och underhållas. De flesta av faktorerna i den s k kommunikationsmodellen med sändare, mottagare, text, kanal etc är alltså bekanta. (Melin & Lange 2000:22).

Melin och Lange skriver vidare att man brukar skilja på tre aspekter av kommunikationssituationen (2000:22):

- Den *interpersonella* dimensionen (samspelet mellan skribenten och läsaren).
- Den *textuella* dimensionen (texten själv).
- Den *ideationella* dimensionen (textens innehåll).

I P-matrisen, ”där P står för produktion” (2000:23), är det den interpersonella dimensionen som behandlas. Melin och Lange skriver att:

Våra kunskaper om skribenten och läsaren kan göras lätt överblickbara om vi för in dem i en enkel matris. Och om vi försöker begränsa oss till en relativt fix uppsättning normalvärden för den matrisen blir det också lätt att jämföra matriser för olika texter. (Melin & Lange 2000:23).

För P-matrisen föreslår författarna följande fem kolumner (2000:23):

*Tabell 1: P-matris*

<i>Skribent</i>	<i>Skribentsyfte(n)</i>	<i>Läsare</i>	<i>Läsarsyften</i>	<i>Medium</i>
-----------------	-------------------------	---------------	--------------------	---------------

Enligt Melin och Lange (2000:23-24) ska abstraktionsnivån vara hög när man fyller i matrisen. *Skribent* och *läsare* ska till exempel beskrivas som *expert* och *allmänhet* istället för ”professor Kalkyl” och ”Sune i Bagarmossen”. *Skribentsyfte* beskrivs med ett av de fyra normalsyftena: ”*informativt*, *explikativt* (= förklarande), *direktivt* (= befallande eller argumenterande) och *expressivt* (=känsloutlevande)” (2000:23). I kolumnen *läsarsyften* ska två värden ges efter en ”grovmaskig sortering” i *tvång – frivillighet* och *användning – kunskapssökning* (2000:24). I den femte och sista kolumnen *medium* föreslår Melin och Lange (2000:24) tre kategorier: *Halda* för enkel teknik, *DTP* för hög teknik och *Fina trycket* som innebär exklusiv finish.

### 4.3.2 *Textkompass*

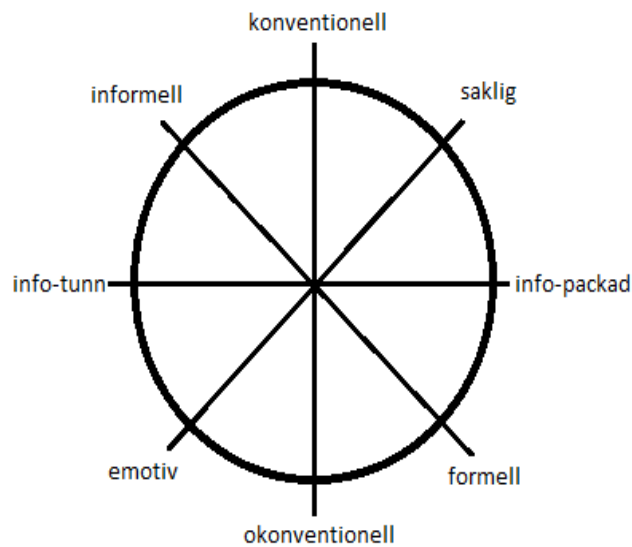
Enligt Melin och Lange är det hierarkin i P-matrisen som bestämmer hur texten kommer att utformas:

Ju mer uppåt man skriver desto mer formell brukar texten bli. Ju mer specifik mottagargruppen är, desto mer detaljerad brukar texten bli. Ju mer expertinriktad sändaren och mottagaren är desto mer informationspackning tål texten, och ju starkare det informativa syftet är desto mer saklig bli texten. (Melin & Lange 2000:37).

Texter utformas alltså olika beroende på värdena i deras P-matriser och därför blir det aktuellt att knyta vissa poler till matriserna. Enligt Melin och Lange (2000:37) är i första hand följande fyra poler aktuella: *detaljerad – allmän, formell – informell, informationstunn – informationspackad* och *saklig – emotiv*. Melin och Lange hävdar dock att även om dessa poler oftast är värda att studera vid textanalys kan även andra egenskaper bli aktuella (2000:37). Innan jag började analysera texterna läste jag igenom dem för att få en uppfattning om deras likheter och skillnader. Vid denna genomläsning kunde jag inte se några stora skillnader mellan bloggtexterna och skoltexterna i kategorin *detaljerad – allmän*, där man bland annat undersöker substantivens abstraktionsgrad, antalet sammansatta substantiv och frekvensen av ovanliga ord (Melin & Lange 2000:45). Eftersom inga större skillnader upptäcktes, ansåg jag att det inte fanns något behov för denna kategori. Vad jag däremot upptäckte var ett behov för en kategori som jag har valt att kalla *konventionellt – okonventionellt språkbruk*, eftersom jag vid genomläsningen upptäckte stora skillnader mellan texterna när det gällde just språkbruket. Jag ansåg därför att en sådan pol, där skillnaderna är stora mellan texterna, var av större betydelse för min analys än en pol där skillnaderna är små.

Med hjälp av de fyra polerna bildas sedan textkompassen (se figur 1) där textens *textuella* och *ideationella* dimensioner undersöks. Genom att markera en texts skalvärden i denna kompass får man reda på textens huvudriktning. Det kan tyckas att markeringen av skalvärden i textkompassen lätt blir godtycklig, eftersom det inte finns några exakta mått för de olika skalorna. Jag anser därför att textkompassen inte ska ses som ett resultat i sig, utan endast som en exemplifiering av de resultat som framkommer av analysen.





Figur 1: Textkompassen (Melin & Lange 2000:38, modifierad av förf.)

I kategorin *saklig – emotiv* undersöks förekomsten av retoriska drag i texterna. Enligt Melin och Lange (2000:40) definieras en texts saklighet som frånvaro av retoriska drag medan de emotiva dragen i stort sett är lika med retoriska grepp. Retoriska drag kan till exempel vara: *Anafor* ("identisk upprepning av ett ord eller en ordgrupp i början av flera på varandra följande fraser, satser eller meningar" (2000:78).); *Skalmanipulation* (överdrift, underdrift eller ironi); *Lyssnaraktivering* (retoriska frågor och tilltal); *Bildspråk* (metaforer och liknelser) och *Värdeord* som kan vara både positiva (*härlig, strålande*) och negativa (*ynka, brakförlust*) (2000:40) och som har att göra med ordens stilvalör det vill säga "både deras affektladdning (...) och deras möjlighet att som perspektivmarkörer ange olika författarattityder" (2000:15). Ytterligare ett tecken på att en text är emotiv är enligt Melin och Lange (2000:43) att texten är centrerad kring författarens person genom förekomster av *förstapersonspronomen* och *öppna värderingar*.

I kategorin *formell – informell* undersöks *fundamentslängd* och förekomsten av *satsfragment*, *particip*, *passivformer* och *emotivitet*. Detta för att se om texterna visar spår av skriftspråklig komplexitet eller av talspråklig enkelhet. Formella texter har enligt Melin och Lange (2000:42-43) en konservativ språkform, längre fundament, fler satsförkortningar, particip och s-passiver medan informella texter har en jargongartad språkform, kortare fundament, fler satsfragment och fler drag av emotivitet.

I kategorin *informationspackad – informationstunn* undersöks texternas skriftspråkliga komplexitet genom beräkning av *LIX-värden*

och graden av informationspackning undersöks genom beräkning av *NQ*. *LIX-värdet* ”är baserat på medeltalet ord per mening och andelen långa ord (ord med fler än 6 bokstäver) uttryckt i procent” (www.lix.se) och kan beräknas med hjälp av det program för LIX-beräkning som finns på webbsidan www.lix.se. Ju lägre *LIX-värdet* är desto mer lättläst och informationstunn är texten. *NQ* är kvoten:

$$\frac{\textit{substantiv} + \textit{prepositioner} + \textit{particip}}{\textit{pronomener} + \textit{adverb} + \textit{verb}}$$

Normalvärdet för *NQ* är 1,0. En informationspackad text har högt *NQ* medan en informationstunn text har lågt värde. När *NQ* beräknades i den här undersökningen gjordes det för hand. För att det inte skulle bli alltför tidskrävande beräknades värdet på ungefär 30 procent av den totala textmassan. Jag anser att de textutdrag som användes vid beräkningen av *NQ* är representativa för texterna i sin helhet. Jag anser inte att det finns något som talar för att värdet skulle bli annorlunda om *NQ* beräknats för hela texten.

I kategorin *konventionellt – okonventionellt språkbruk* undersöks i hur stor utsträckning som texterna följer de stavnings- och skriftspråkskonventioner som finns för det svenska språket. För analysen av stavning har jag använt *SAOL* (2006) som norm och för användning av skiljetecken, stor och liten bokstav med mera har jag följt anvisningarna i *Svenska skrivregler* (2000). I kategorin kommer även undersökas om texterna har några exempel på det som Sjöberg (2010) benämner *leet speak* (se 3.2). Jag vill påpeka att den här kategorin inte är till för att märka ut ”rätt och fel” i de undersökta texterna utan endast för att undersöka om det finns skillnader i stavningen och användningen av till exempel skiljetecken i bloggtexter jämfört med skoltexter.

## 4.4 Metod för intervjuer

### 4.4.1 Tematisering och planering

Kvale och Brinkman (2009:120) menar att nyckelfrågorna när man planerar en intervjuundersökning är intervjuens *varför*, *vad* och *hur*: *Varför* handlar om att klargöra syftet med studien, *vad* handlar om att skaffa sig förkunskap om ämnet som ska undersökas och *hur* handlar om att välja en lämplig intervju- och analysteknik.

Syftet med att göra intervjuer som komplement till textmaterialet var dels att jag ville få en bättre förståelse för texterna, dels att

gymnasisterna själva skulle få en chans att redovisa sin inställning till bloggskrivande respektive skolskrivande. Det är med hjälp av intervjuerna som jag hoppas få svar på den andra av mina frågeställningar: ”Finns det någon skillnad mellan hur eleverna ser på sitt språk på bloggen jämfört med språket i skolarbeten?”

Förkunskap om ämnet skaffade jag mig genom att först samla in textmaterialet och analysera det. På så vis fann jag konkreta skillnader mellan hur gymnasisterna skrev på bloggen och i skolan. Eftersom mina informanter bor långt ifrån mig valde jag att göra telefonintervjuer. Tre av intervjuerna genomfördes på detta sätt, medan den fjärde genomfördes ”ansikte mot ansikte” eftersom det gavs tillfälle till detta. Intervjuerna kan beskrivas som *begreppsintervjuer* där syftet med intervjun är att klargöra ett eller flera begrepp (Kvale & Brinkman 2009:167). Begreppen som här ska klargöras är *bloggskrivande* respektive *skolskrivande*. Gee (2005) hävdar enligt Kvale och Brinkman (2009:168) att man med begreppsintervjuer både kan avslöja antagningar om vad som är typiskt, normalt eller lämpligt och samtidigt be om konkreta beskrivningar.

#### **4.4.2 Val av intervjufrågor**

När gymnasisternas blogg- och skoltexter analyserades uppstod en del frågeställningar angående skillnader i hur de skriver på bloggen jämfört med i skolan. Det är dessa frågeställningar som har fått utgöra grunden vid utformandet av intervjufrågorna. Enligt Kvale och Brinkman (2009:150) bör intervjuarens frågor vara korta och enkla, vilket jag har försökt att ta fasta på. Eftersom det är begreppsintervjuer, där fokus ligger på att klargöra begrepp, blev det mest *direkta frågor* där intervjuaren introducerar ämnen och dimensioner direkt (2009:151). Följande är exempel på direkta frågor i min undersökning: Vad är skillnaden på att skriva på bloggen och i svenskämnet i skolan? Hur mycket bryr du dig om skrivregler? På bloggen/i skolan?

Det blev även en del *indirekta frågor*, som till exempel: Tror du dina läsare bryr sig om hur texten ser ut rent språkligt? Här kan svaret hänvisas direkt till läsarnas inställning, men också vara ett indirekt uttryck för informantens egen inställning (Kvale & Brinkman 2009:151).

### 4.4.3 Etiska hänsyn

Kvale och Brinkman listar följande fyra områden som brukar diskuteras kring etiska riktlinjer för forskare: *informerat samtycke*, *konfidentialitet*, *konsekvenser* och *forskarens roll* (2009:84). *Informerat samtycke* innebär att undersökningspersonerna informeras om det allmänna syftet med undersökningen, och att de deltar frivilligt och när som helst har rätt att dra sig ut (2009:87). *Konfidentialitet* innebär ”att privata data som identifierar deltagarna i undersökningen inte kommer att avslöjas” (2009:88). *Konsekvenser* innebär att man bedömer den eventuella skada som deltagarna kan lida efter de vetenskapliga fördelar som deltagandet i undersökningen ger (2009:89). *Forskarens roll* innebär att det är forskarens integritet som ”är avgörande för den vetenskapliga kunskapens kvalitet och hållbarhet i de etiska beslut som fattas under undersökningens gång” (2009:90).

I den här undersökningen har deltagarna getts informerats samtycke och jag har varit mån om att de ska få vara anonyma och på så vis försökt hålla en hög konfidentialitet. Dock finns det en hypotetisk möjlighet till identifiering av gymnasisternas bloggar via sökmotorer på webben, men eftersom bloggarna inte är lösenordsskyddade utan öppna för allmänheten är det inte mycket att göra åt. Jag har strävat efter att det inte ska finnas några negativa konsekvenser av att delta i studien. Jag har även strävat efter att behålla den objektiva forskarrollen samtidigt som jag försökt fatta etiskt hållbara beslut.

## 5. Resultat

### 5.1 P-matris

Eftersom jag inte har bedömt att det finns någon skillnad mellan de fyra gymnasisternas texter när det gäller de fem kolumnerna i P-matrisen, har jag valt att endast göra en P-matris för bloggar och en för essäer.

Tabell 2: P-matris bloggar

Skribent	Skribentsyfte(n)	Läsare	Läsarsyften	Medium
privat	expressivt	berörd (allmänhet)	frivillighet, kunskapssökning	Halda

I tabell 2 kategoriseras skribentrollen för bloggtexterna som *privat* eftersom de tillhör kategorin *den personliga bloggen*. Skribentsyftet är *expressivt* eftersom det i stort ger uttryck för skribentens känsloliv (Melin & Lange 2000:24). Läsarrollen är *berörd (allmänhet)* då det främst är skribenternas närmaste i form av familj och vänner som läser bloggarna, samtidigt som de är öppna för den allmänhet som lyckas hitta dem. På frågan ”Vilka läser din blogg?” svarar till exempel Ylva: ”Jag vet att det är mina vänner, familj och släkten som läser den och sen är det säkert en del fler som jag inte vet om” (Intervju med Ylva). Läsarsyftet i bloggarna bygger på *frivillighet* och *kunskapssökning* och mediet är *Halda* (enkel teknik) eftersom bloggarna är relativt enkla och privata.

Tabell 3: P-matris essäer

Skribent	Skribentsyfte(n)	Läsare	Läsarsyften	Medium
elev	explikativt	lärare	tvång, användning	Halda

I tabell 3 kategoriseras skribentrollen för essäerna som *elev* eftersom de är skrivna inom ramen för skolan. Av samma anledning blir läsarrollen *lärare*, även om det finns en del andra läsare till exempel föräldrar och vänner. Men syftet med att föräldrar och vänner läser igenom skolarbeten tycks framförallt vara att de ska ”rätta” texten inför inlämning till läraren. Så här svarar till exempel Anna på frågan ”Vilka låter du läsa igenom dina skolarbeten?”:

Det är mina kompisar och mina föräldrar. Det är om jag vet någon kompis som är extra bra på någonting, något ämne som engelska, då vet jag liksom att då frågar jag den personen ifall hon eller han kan läsa igenom det arbetet och om det är mer svenska och formuleringar och sådant där så brukar jag fråga mina föräldrar. (Intervju med Anna).

Skribentsyftet för essäerna är *explikativt* eftersom de, på temat ”Vad är lycka?”, är skrivna med ett utredande syfte (Melin & Lange 2000:24). Läsarsyftet är *tvång* och *användning* eftersom läraren måste läsa texten, och använda den, som en del av sitt arbete. Mediet är *Halda* (enkel teknik) eftersom essäerna endast är utskrifter och inte del av någon tidsskrift eller bok.

## 5.2 Textkompass

När det gäller textkompassen kommer jag i den löpande texten nämna gymnasisterna vid namn och redovisa exempel från var och en av dem. I de sammanfattande kommentarer och figurer som redovisas i slutet av varje kategori kommer jag sedan göra en gemensam värdering för alla fyra texter. På detta vis hoppas jag kunna beskriva såväl olikheter som likheter texterna emellan.

### 5.2.1 Saklig – *emotiv*

I kategorin *saklig – emotiv* undersöks förekomsten av retoriska drag. Det finns tydliga exempel på retoriska drag såväl i bloggarna som i essäerna, men de skiljer sig lite från varandra. I bloggarna finns till exempel inga exempel på *anafor* medan det förekommer två gånger i essäerna, båda gånger i Ylvas text:

Ett ord som ofta används men som ingen kan förklara. Ett ord som många säger sig veta svaret på. (ur Ylvas essä).

Jag frågade runt lite i min omgivning om vad det tyckte att lycka var. Jag fick svar som familj, vänner, frihet, fritid, pengar, djur, trygghet, flickvän, pojkvän och natur. Jag vet inte om jag skulle kunna komma på något bättre att svara för vi har lärt oss att vara lycklig är det samma som att vara glad, trivas och gilla läget. (ur Ylvas essä).

I bloggarna finns tre exempel på *skalmanipulation* som innebär överdrift, underdrift eller ironi, medan det i essäerna endast finns ett exempel. Ylva har exempel på *skalmanipulation* både i bloggen och essän, Ronja har det i sin blogg och de övriga använder sig inte alls av detta retoriska drag.

Min absoluta favoritsyssla att stå inför klassen och prata. Eller kanske inte...; Det började med att jag vaknade upp med linserna i ögonen (bra jobbat Ylva). (ur Ylvas blogg).  
återkommer imorgon om jag lever efter teatern! (ur Ronjas blogg).

Ja, för om det nu var så fantastiskt med cancer kunde alla få uppleva det, eller? (ur Ylvas essä).

Det finns exempel på *lyssnaraktivering* i båda texttyperna och hos alla fyra gymnasister. I essäerna sker det dels genom retoriska frågor och dels genom tilltal.

retoriska frågor:

Är det (lycka) att ha obegränsad tillgång till pengar eller att det finns människor där ute som vill ditt bästa? (ur Fias essä).

Är ren tillfredsställelse med livet samma sak som lycka? (ur Ronjas essä).

Men vad är isåfall glädje? Och är inte det samma sak som lycka? (ur Ylvas essä).

Lever vi i ett rikt land? Har vi demokrati? Är alla jämlika? Har vi det fredligt? (ur Annas essä).

tilltal:

Vi kan nog alla enas om att lycka är något som ser olika ut för alla människor; Det där svåra provet är en kunskap du har med dig resten av ditt liv. (ur Ronjas essä).

Sluta oroa dig för vad som komma ska och lev i nuet; Du kanske inte fått några exakta svaren för vad lycka är, men svaren finns närmare än du tror. Inom dig. (ur Fias essä).

Men du var lugn! (ur Ylvas essä).

I bloggarna är exemplen på *lyssnaraktivering* färre än i essäerna och det finns inga retoriska frågor utan aktiveringen sker helt genom tilltal. Tilltal sker dels genom direkt tilltal till en specifik person genom namn eller smeknamn: *tack vallarn!* (ur Ylvas blogg), dels genom tilltal till tredje person:

Inte okej, om ni frågar mig (ur Fias blogg).

Som ni nog vet vid det här laget (ur Ronjas blogg).

ni läste rätt! (ur Annas blogg).

Det sista retoriska greppet att tas upp här är *bildspråk* och på detta finns det exempel i såväl bloggtexter som essäer. Dock är det aningen vanligare i essäerna.

Det är en massa beslut som ska fattas och jag har, med handen på hjärtat inte den blekaste aning vad jag vill göra med mitt liv; istället faller snöflingor stora som pappersbitar ned utanför mitt fönster. (ur Fias blogg).

Det gick väl sådär, tekniken var lite ringrostig och benet var kanske inte helt hundra. (ur Ylvas blogg).

Skyller allt på att jag har levt andats och praktiskt taget pluggat sönder första världskriget och mellankrigstiden som vi har prov på imorgon!; köra lite på vår uråldriga motionscykel; Kan väl säga så mkt som att anden vi tillkallade inte var från den goda sidan! (ur Ronjas blogg).

Att bland annat ha spelat fotboll i 90 min nu på morgonkvisten (ur Annas blogg).

leva i en perfekt bubbla; receptet för ren lycka; tjäna sig en ordentlig hacka. (ur Ronjas essä).

jag är vinnarskalle ända ut i fingertopparna; lagt ner hela sin kropp och själ; den där härliga känslan i maggropen. (ur Fias essä).

glider jag in; tre flugor i en lyckosmäll; ute och cyklar; att jag benat ut begreppet lite; vi vet nog inte svaret förrän vi snubblar över det. (ur Ylvas essä).

de hemligheter som ligger bakom lyckans ekvation; stinginget av lycka; livstörsten; världssjälen; vi kan grubbla oss sjuka; Lycka är en mosaik av små ögonblick av tillfredsställelser. (ur Annas essä).

Ett annat tecken på emotivitet i en text förutom retoriska drag är att texten är centrerad kring författarens person genom en hög frekvens av *förstapersonspronomen* och *öppna värderingar*. Genom att göra frekvensordlistor för texterna ser man tydligt att bloggtexterna är centrerade kring författarens person eftersom förstapersonspronomenet *jag* hamnar på förstaplats i frekvenstabellen (se tabell 4). Även essätexterna är delvis centrerade kring författarens person, där kommer *jag* på elfte plats i tabellen (se tabell 4). Om man tittar på frekvenstabeller för gymnasisterna var för sig kommer *jag* på förstaplats i tre av bloggarna (Fia, Ylva och Ronja) och på andraplats i en (Anna). I essätexterna är det lite mer utspritt här kommer *jag* på tionde plats hos två av gymnasisterna (Fia och Ylva), fjortonde plats hos Ronja och artonde plats hos Anna. Men hur vanligt är det med pronomenet *jag* i en vanlig text? I Alléns *Nusvensk frekvensordbok* (1970) som är baserad på tidningstext kommer *jag* först på 31:a plats, medan det i de 60 texter som Östlund-Stjärnegårdh undersöker i sin avhandling placerar sig på sjätte plats (2002:95). Värt att notera är att pronomenet *man* är vanligt i essäerna (åttonde plats), men inte förekommer bland de elva vanligaste bloggorden. Kanske är det så att gymnasisterna i sina essäer använder *man* där de i bloggarna använder *jag*?

Tabell 4: Frekvensordlistor

Frekvensordlista bloggar		
1	jag	135
2	och	105
3	det	90
4	att	71
5	på	66
6	i	64
7	är	60
8	med	56
9	en	55
10	vi	50
11	som	49

Frekvensordlista essäer		
1	att	162
2	är	145
3	som	102
4	och	101
5	det	101
6	lycka	89
7	i	79
8	man	74
9	kan	51
10	för	48
11	jag	47



När det kommer till *öppna värderingar* har jag valt att titta på hur frekvent värdeord förekommer i texterna. Det visade sig att de är mycket vanliga i bloggarna, men bara förekommer någon enstaka gång i essäerna:

fina hälsningar, förbaskade essän, världens bästa syster, fin födelsedag, va fan. (ur Fias blogg).

en kalas-helg, coolt va, jättebra, vad sjutton, sjukt fin, GRYMT glid. (ur Ylvas blogg).

dålig uppdatering, världens bästa bror, riktigt bra, snygg bild, skönt sportlov, sjukt trött, helt otroligt fint väder, superkul, helt sjukt kul, sjukt irriterad, dålig bloggning, väldigt kul. (ur Ronjas blogg).

underbar avslutning, min grymma spelningslista, ganska fint, fint pris, galet omogna, fruktansvärd huvudvärk, helt jäkla underbart, världens topphumör, världens bästa tjejer. (ur Annas blogg).

otroligt häftigt. (ur Ronjas essä).

Om man sammanfattar polen *saklig – emotiv* är det ganska tydligt att både essäer och bloggar visar prov på emotivitet. I bloggarna används framförallt de retoriska greppen *bildspråk* och *lyssnaraktivering* (genom tilltal), men även *skalmanipulation* används i två av bloggarna. Bloggtexterna är även centrerade kring författarens person genom en hög frekvens av *förstapersonpronomenet jag* och *öppna värderingar*.

I essäerna används framförallt de retoriska greppen *bildspråk* och *lyssnaraktivering* (genom retoriska frågor och tilltal), men även *anafor* och *skalmanipulation* används i en av texterna. Det finns även indikationer på att essäerna är centrerade kring författarens person genom en hög frekvens av *förstapersonspronomenet jag*, framförallt i två av texterna. Frekvensen är dock inte lika hög som i bloggtexterna.

Sammanfattningsvis kan alltså både bloggar och essäer sägas vara emotiva, men bloggtexterna med sina många *förstapersonspronomen* och *värdeord* är något mer emotiva än essäerna. Därmed hamnar den mörkare ringen för bloggar till vänster om den ljusare ringen för essäer på skalan *saklig – emotiv* (se figur 2).



Figur 2: Saklig - emotiv

### 5.2.2 Formell – informell

Ser man till *fundamenten* i de olika texterna är andelen ettordsfundament 41 procent i bloggarna respektive 38 procent i essäerna. Ser man på individnivå har Ylva och Ronja aningen fler ettordsfundament i sina essäer än i sina bloggar medan Fia och Anna har aningen fler ettordsfundament i sina bloggar. Det finns således ingen påfallande skillnad i bruket av ettordsfundament i bloggar jämfört med essäer. Östlund-Stjärnegårdh fann inte heller någon större skillnad i andelen ettordsfundament mellan sina undersökningsgrupper IG-texter och G-texter (2002:139). I Östlund-Stjärnegårdhs material var dock andelen ettordsfundament högre än i mitt material med 60 procent för G-texter respektive 61 procent för IG-texter.

Ser man till andelen fundament som består av fler än ett ord är den högre i essäerna med 54 procent jämfört med 39 procent i bloggarna. Denna skillnad är gällande för alla fyra gymnasister. I bloggarna är det 20 procent av meningarna som saknar fundament. Tolv procent är satsfragment med uteblivet subjekt, vilket det finns exempel på i alla fyra bloggar, och fyra procent är satsfragment utan både subjekt och predikat, vilket det finns exempel på i alla bloggar utom Fias:

Satsfragment med uteblivet subjekt:

(Jag) Pratade om Fårö idag på svenskan. (Jag) Saknar det. (ur Ylvas blogg).

(Jag) är fullproppad med kvällsfika nu... (ur Ronjas blogg).

(Jag) Fick iaf en påse med Ahlgrens Bilar limited edition Rosa Rattar av honom. (ur Fias blogg).

(Jag) Älskar dagar som denna. (ur Annas blogg).

Satsfragment med uteblivet subjekt och predikat:

(Det är) Helt otroligt fint väder ute idag med. (ur Ronjas blogg).

(Det är) Skönt att ha det avklarat i alla fall. (ur Ylvas blogg).

(Det är) ganska fint att slippa betala själva också. (ur Annas blogg).

I Annas blogg finns även en imperativsats: ”Ta hand om er, en fredagskväll som denna” (ur Annas blogg). Slutligen finns det i samtliga bloggtexter en del utrop:

TACKTACKTACK och tusen tack igen! (ur Fias blogg)

Kulkul :) (ur Ylvas blogg).

På återseende! :D (ur Ronjas blogg).

Grattis min fina pojk (ur Annas blogg).

I essäerna är det åtta procent av satserna som saknar fundament, till exempel frågesatser och imperativsatser:

Är ren tillfredställelse med livet samma sak som lycka? (ur Ronjas essä).

Lever vi i ett rikt land? Har vi demokrati? Är alla jämlika? Har vi det fredligt? (ur Annas essä).

Lyssna bara på det här kända citatet. (ur Ylvas essä).

Det finns exempel på frågesatser i alla gymnasisters essäer, men bara Ylva har imperativsatser. I essäerna finns även två satsfragment. I Ylvas essä finns en mening som saknar både subjekt och predikat: "(det är) med andra ord tre flugor i en lyckosmäll." (ur Ylvas essä) och i Fias essä finns en mening som saknar predikat: "Du kanske inte (har) fått några exakta svaren" (ur Fias essä). Exakta siffror för fundamenten går att läsa i tabell 5 nedan.

*Tabell 5: Fundament*

	bloggar		essäer	
ettordsfundament	92	41%	72	38%
längre fundament	87	39%	103	54%
frågesats	0		12	6%
imperativsats	1	0,4%	2	1%
satsfragment (uteblivet subjekt)	28	12%	0	
satsfragment (utan subjekt och predikat)	11	5%	1	0,5%
satsfragment (utan predikat)	0		1	0,5%
utrop	6	3%	0	
totalt	225	100%	191	100%

Vad gäller förekomsten av *particip* och *s-passiver* i texterna finns det exakt lika många *particip* i bloggarna som i essäerna nämligen sex stycken. Det finns mellan 1-3 *particip* i samtliga åtta texter. *S-passiverna* är däremot fler i essäerna med 23 stycken mot 9 i bloggarna. *S-passiver* finns i samtliga texter utom i Annas blogg.

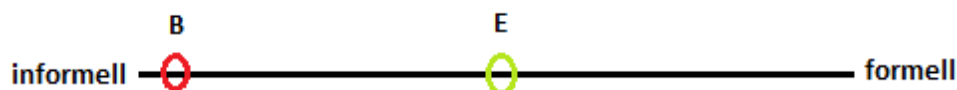
När det kommer till konservativ respektive jargongartad språkform har jag valt att koncentrera mig på ordvalen i texterna. Ser man till bloggarna finns det gott om jargongartade uttryck:

min grymma spelningslista, spänn, käk, galet omogna, jäkla, världens topphumör, världens bästa, snabbis, 20-bast. (ur Annas blogg).  
 tjeamors, pluggat sönder, sjukt fin, tjo, sjukt trött, superkul, helt sjukt kul, sjukt irriterad. (ur Ronjas blogg).  
 en kalas-helg, coolt va, sjukt härligt, pure nylon, vad sjutton, back till reality, typ, grej, nehepp, GRYMT glid. (ur Ylvas blogg).  
 fattade noll, förbaskade, icke sa nicke, inte okej, frysa häcken av mig. (ur Fias blogg).

Essäerna saknar dessa jargongartade uttryck, men det finns inte särskilt många prov på konservativt språk heller. Några uttryck som skulle kunna betecknas som fackspråk<sup>1</sup> finns det dock i Ronjas och Annas essäer:

serotonin, euforiserande ämnen. (ur Ronjas essä).  
 utilitarismen, konsekvensetisk teori, sekulariserad, pläderar. (ur Annas essä).

Om man sammanfattar polen *formell – informell* ser man att det finns många indikatorer på att bloggarna har ett informellt språkbruk. I bloggarna finns färre *långa fundament*, det finns många *satsfragment*, få *particip* och *s-passiver* samt många jargongartade uttryck och därför placeras den mörkare ringen för bloggar nära informell på skalan (se figur 3). Den ljusare ringen för essäer hamnar i sin tur mittemellan formell och informell (se figur 3). Det finns fler *s-passiver* och *långa fundament* än i bloggarna och färre jargongartade uttryck, men det finns inte tillräckligt många konservativa drag för att essätexterna ska kunna kallas formella.



Figur 3: Formell - informell

### 5.2.3 Informationspackad – informationstunn

För att få en indikation på texternas skriftspråkliga komplexitet beräknades deras *LIX-värden*. Beräkningen skedde med hjälp av det program för LIX-beräkning som finns på webbsidan [www.lix.se](http://www.lix.se). Det

<sup>1</sup> Enligt *Nationalencyklopedin* är fackspråk en ”språkform som används sinsemellan av yrkesfolk eller specialister på ett visst område” ([www.ne.se](http://www.ne.se)). *Serotonin* och *euforiserande ämnen* kan till exempel ses som medicinskt fackspråk och *pläderar* som juridiskt.

visade sig att samtliga av gymnasisterna hade ett högre *LIX-värde* i essän än i bloggen. För bloggtexterna låg *LIX-värdena* mellan 28-31 och för essäerna låg de mellan 33-37. Enligt tabell 6 betyder detta att bloggtexterna ligger på gränsen mellan kategorierna lättläst och mycket lättläst, medan essäerna befinner sig helt i kategorin lättläst.

*Tabell 6: Tolkning av LIX-värden (www.lix.se)*

Tolkning

< 30	Mycket lättläst, barnböcker
30 - 40	Lättläst, skönlitteratur, populärtidningar
40 - 50	Medelsvår, normal tidningstext
50 - 60	Svår, normalt värde för officiella texter
> 60	Mycket svår, byråkratsvenska

Ser man till de två beståndsdelarna i *LIX-värdet*, genomsnittlig meningslängd (GM) och andel långa ord (ALO), är medelvärdet för GM i bloggarna 14,3 jämfört med 17,4 i essäerna och medelvärdet för ALO i bloggarna är 15,3 jämfört med 17,4 i essäerna. Samtliga gymnasister utom Anna har ett högre värde för GM i sina essäer än i sina bloggar och alla fyra har ett högre ALO-värde för essäerna. Om man jämför de båda texttyperna anger *LIX-värdena* att essäerna är något mer skriftspråkligt komplexa än bloggtexterna. Samtliga värden vid *LIX*-beräkningen redovisas i tabell 7.

*Tabell 7: LIX-värden*

	LIX-värde	GM	ALO
<b>Bloggar</b>			
Fia	31	15,9	14,9
Ylva	28	11,3	16,8
Ronja	29	13,9	14,8
Anna	31	16	14,6
medelvärde	29,8	14,3	15,3
<b>Essäer</b>			
Fia	33	16,6	15,9
Ylva	33	16,3	17
Ronja	36	21,4	14,9

Anna	37	15,3	21,6
medelvärde	34,8	17,4	17,4

För att ytterligare ta reda på texternas informationspackning beräknades deras *NQ*-värde. *NQ* är kvoten:

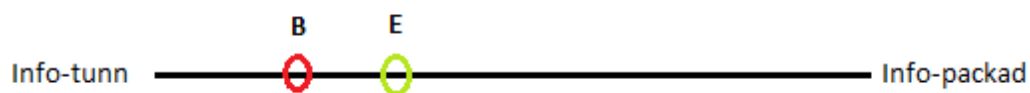
$$\frac{\textit{substantiv} + \textit{prepositioner} + \textit{particip}}{\textit{pronomen} + \textit{adverb} + \textit{verb}}$$

Man befinner sig således på textens lexikala nivå och undersöker ordklassstillhörigheten för orden i texten. När jag skulle beräkna *NQ* valde jag att endast analysera de cirka 250 första orden per text, det vill säga ungefär 30 procent av den totala textmassan, eftersom en fullständig analys hade blivit alltför tidskrävande. Jag anser dock att de textutdrag som användes vid beräkningen av *NQ* är representativa för texterna i sin helhet och att det inte finns något som talar för att värdet skulle bli annorlunda om *NQ* beräknats för hela textmassan. Medelvärdet för *NQ* i bloggtexterna blev 0.49 medan medelvärdet för *NQ* i essäerna blev 0.55, vilket redovisas i tabell 8. Om man ser till individnivå har Fia och Ylva i stort sett samma *NQ* för sina bloggar och essäer medan Ronja och Anna har ett högre *NQ* för sina essäer än för sina bloggar.

Tabell 8: *NQ*-värden

	Bloggar		Essäer	
1. Substantiv	166	17%	205	21%
2. Prepositioner	83	8%	65	7%
3. Particip	2	0,2%	1	0,1%
Summa (1+2+3)	251		271	
4. Pronomen	166	17%	178	18%
5. Verb	189	19%	204	21%
6. Adverb	158	16%	110	11%
Summa (4+5+6)	513		492	
7. Övriga ordklasser	216	22%	206	21%
Summa	980	100%	969	100%
<i>NQ</i>	0.49		0.55	

Normalvärdet för  $NQ$  är 1.0 vilket innebär att både bloggar och essäer är relativt informationstunna, dock är essäerna något mer informationspackade än bloggarna. Även texternas *LIX-värden* visade på en lite mer skriftspråklig komplexitet hos essäerna än bloggtexterna och därför hamnar den mörkare ringen för bloggar närmare polen informationstunn än vad den ljusare ringen för essäer gör på skalan *informationspackad – informationstunn* (se figur 4).



Figur 4: Informationspackad - informationstunn

#### 5.2.4 Konventionellt – okonventionellt språkbruk

I den här kategorin undersöks i hur stor utsträckning som bloggtexterna respektive essäerna följer de konventioner som finns för det svenska skriftspråket. Jag har delat in den här kategorin i fem delar: *stavning, skiljetecken, förkortningar, stor och liten bokstav* samt *leet speak*.

Vad gäller *stavning* så är den överlag enligt stavningskonventionen i både essäer och bloggar, men det finns fler felskrivningar i bloggarna än i essäerna (28 mot 20). I bloggtexterna är de flesta felskrivningarna sådana att en bokstav saknas eller att bokstäverna är omkastade. Det förekommer även rena stavfel, särskrivningar och ihopskrivningar.

realitisk, ducshen, sjöngsång (skönsång), ettan vän. (ur Fias blogg).  
 lektioenr, senste, pizza dejt. (ur Ronjas blogg).  
 insiativet, 100 poängskurs. (ur Annas blogg).  
 samarbetar, där med. (ur Ylvas blogg).

I essäerna är de vanligaste felskrivningarna stavfel, men det förekommer även saknade eller omkastade bokstäver samt problem med korrekt användning av formerna *de*, *dem* och *det*.

injektsera, tillfredställelse. (ur Ylvas essä).  
 son (som). (ur Fias essä).  
 mna. (ur Ronjas essä).  
 fungerad (fungerande). (ur Annas essä).

För man kan inte säga vad lycka är och säga att de gäller för dem 6,8 miljarder människor som lever här på jorden, inte heller för dem 9 miljoner som bor här i Sverige. (ur Fias essä).

I vissa av bloggtexterna förekommer även upprepning av bokstäver för att markera tonläget i texten: *maaaaaaaaaaaaaaaaaassssssssor* (ur Ylvas blogg), *pussss, såååå gott* (ur Ronjas blogg). Att ord förlängs på detta vis förekommer inte i essäerna.

Vad gäller *skiljetecken* i texterna används punkter och kommatecken ungefär likvärdigt i de båda texterna, medan frågetecken används mer i essäerna (33 gånger i essäerna mot 9 i bloggarna) där det finns många retoriska frågor: ”Lever vi i ett rikt land? Har vi demokrati? Är alla jämlika? Har vi det fredligt?” (ur Annas essä). När det kommer till utropstecken används de mycket mer frekvent i bloggarna (71 gånger i bloggarna jämfört med 2 i essäerna). Det är framförallt Ronja som är flitig med utropstecken i bloggen (39 st) men även de andra använder utropstecken på sina bloggar (Fia 5 st, Ylva 13 st och Anna 14 st). I essäerna är det endast Ylva som använder utropstecken. I bloggarna används utropstecken framförallt vid utrop: *Längtar sjukt mkt till sommaren!*, *Är så trött på allt skolarbete nu!* (ur Ronjas blogg) och hälsningar: *Hej!*, *Tjo!*, *På återseende!* (ur Ronjas blogg). Men utropstecken används även på en del ställen där det nog hade gått lika bra med punkt: ”Men först måste det nog ske lite ihop-plockning på mitt inte allt för städade rum!” (ur Ylvas blogg), och vid något enstaka tillfälle istället för frågetecken: ”Ingen har väl missat trenden med ear cuffs!” (ur Ronjas blogg). Även glada och ledsna gubbar, så kallade smileys, används som skiljetecken i bloggtexterna. De används istället för utropstecken, eller punkt för att markera tonen i texten:

Imorgon är det fredag, älskar fredagar :D (ur Ronjas blogg).

polisen tyckte det var jättebra att vi ringde :) (ur Ylvas blogg)

ganska fint att slippa betala själv också ;) (ur Annas blogg).

I Ylvas, Ronjas och Annas bloggar finns det sammanlagt 47 smileys, medan det inte finns några alls i Fias blogg eller i essäerna.

När det kommer till *förkortningar* är dessa mycket vanligare i bloggtexterna än i essäerna (21 mot 4). I essäerna används *t.ex.*, *ca* (ur Ronjas essä) och *dvs.* (ur Annas essä). *T.ex.* och *dvs.* hör enligt Svenska språknämnden ”till de allra vanligaste förkortningarna som kan användas i de flesta typer av texter” (Svenska språknämnden 2000:113). Alla tre förkortningar står även med i listan över de vanligaste svenska förkortningarna (Svenska språknämnden 2000:113-116). Bland de sju olika förkortningar som används i bloggtexterna är det bara två som är med på den ovan nämnda listan: *dvs* (ur Fias blogg) och *ngt* (ur Ylvas blogg). De andra förkortningarna är, de enligt Svenska språknämnden inte lika vanliga, *iaf* (ur Fias och Ronjas bloggar) och *mkt* (ur Ronjas



blogg) och de talspråkliga *å* (och), *nåt* (något) (Ronjas blogg) och *va* (vad) (Fias och Annas bloggar).

När det kommer till *stor och liten bokstav* finns det en skillnad mellan essäerna och bloggtexterna där essäerna tycks hålla sig mer till de språkkonventioner som råder gällande stor och liten bokstav än vad bloggtexterna gör. Det gäller framförallt stor bokstav i början av mening, stor begynnelsebokstav i personnamn och liten bokstav i månader (Svenska språknämnden 2000:74-95). Bloggtexterna bryter mot dessa konventioner på 20 ställen varav 15 är meningar som börjar med liten bokstav, tre är namn som inleds med liten bokstav och två är månader som skrivs med stor begynnelsebokstav. Bland de fyra gymnasisterna är det främst Ronja och Anna som bryter mot dessa konventioner, Ylva gör det ett fåtal gånger och Fia gör det inte alls. I essäerna bryts det endast en gång mot dessa konventioner och då när en boktitel i Fias essä skrivs med liten begynnelsebokstav istället för stor.

Upprepning av bokstäver, emoticons i form av smileys och förkortningar är tre saker som tagits upp ovan och som alla är exempel på *leet speak*. Vad gäller upprepning av bokstäver och emoticons förekommer de endast i bloggtexterna. Förkortningar förekommer i essäerna men inte alls i samma utsträckning som i bloggarna. Andra exempel på *leet speak* är användning av versaler och engelska inslag, och även på detta finns det exempel i bloggarna men inte i essäerna. Versaler används i samtliga bloggar, medan det är Ylva som står för de engelska inslagen:

nu trycker du där jag säger att du ska tycka och INGEN annanstans. (ur Ronjas blogg).

SJUKT HÄRLIGT med BARMARK och SOL. (ur Ylvas blogg).

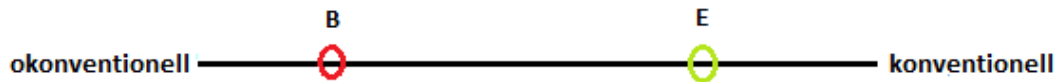
Idag blir --- föresten JÄTTEstor. (ur Annas blogg).

TACKTACKTACK och tusen tack igen! (ur Fias blogg).

Pure nylon, back till reality. (ur Ylvas blogg).

Om man sammanfattar kategorin *konventionellt – okonventionellt språkbruk* ser man att det i bloggtexterna finns fler felstavningar och att *skiljetecken*, främst utropstecken, används på ett mindre konventionellt sätt än i essätexterna. I bloggarna används även fler *förkortningar* och *stor och liten bokstav* används på ett sätt som skiljer sig mot de konventioner som finns för det svenska språket. I bloggarna finns även många exempel på webbspråket *leet speak*, medan essäerna i stort sett är fria från dessa. Allt detta tyder på att den mörkare ringen för bloggtexter ska markeras närmare polen okonventionell medan den

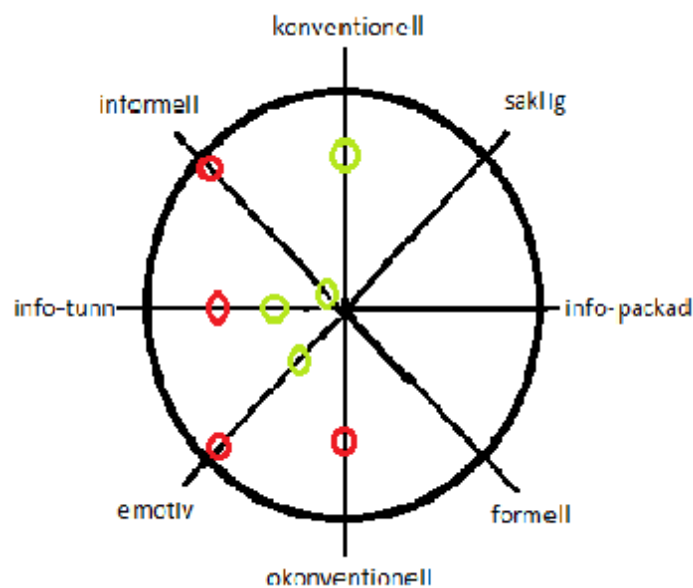
ljusare ringen för essäer markeras närmare den konventionella polen (se figur 5).



Figur 5: Konventionellt – okonventionellt språkbruk

### 5.2.5 Textkompassen

För man samman resultaten för alla de fyra polerna får man textkompassens utseende för bloggar respektive essäer (se figur 6). Man kan se att bloggtexternas mörkare ringar håller sig i ytterkanterna, nära polerna emotiv, informell, info-tunn och okonventionell. Essäernas ljusare ringar är mer nära mitten på de olika skalorna och har värdena: lite emotiv, mittemellan formell/informell, lite info-tunn, och konventionell.



Figur 6: Textkompass med värden för bloggar och essäer

## 5.3 Intervjuer

### 5.3.1 Inledande frågor

De inledande intervjufrågorna rörde hur länge gymnasisterna bloggat, hur ofta de bloggar, vilka som läser deras bloggar och om de har några förebilder.

Fia har bloggat i två och ett halvt år och uppdaterar bloggen minst en gång per dag. Hon har ca 50 läsare om dagen och hon tror att det mest är kompisar och mamma och pappa som läser bloggen (Intervju med Fia).

Ylva har också bloggat i två och ett halvt år och uppdaterar bloggen dagligen om hon hinner och har tillgång till dator. Hon har ca 60 läsare per dag och tror att det framförallt är vänner, familj och släkt som läser bloggen, men även en del andra som hon inte vet om (Intervju med Ylva).

Ronja har bloggat i ungefär ett år och uppdaterar sin blogg ungefär en gång i veckan. Hon har omkring 40-50 läsare om dagen och hon tror att det mest är kompisar (Intervju med Ronja).

Anna har bloggat i ungefär ett och ett halvt år och skriver allt från ett inlägg i veckan till tre inlägg om dagen beroende på hur mycket hon hinner och har lust. Hon har mellan 20-40 läsare per dag och hon tror att det mest är kompisar och hennes föräldrar (Intervju med Anna).

Ingen av flickorna har några förebilder för sitt bloggande.

### 5.3.2 Attityder till att skriva på bloggen jämfört med i skolan

Övriga frågor i intervjun var utformade för att ge en bild av gymnasisternas attityder till skrivande på bloggen jämfört med skrivande i skolan. Den första av dessa frågor var: Vad är skillnaden på att skriva på bloggen jämfört med svenskämnet i skolan? Svaren som gavs var genomgående att man hade stor frihet i skrivandet på bloggen medan skrivandet i skolan ansågs vara strikt och fullt av regler.

Jag tycker det är jättemycket mer alltså friare att skriva på bloggen. Där gör det inget ifall man använder lite dialektord eller sådär medan man i skolan anstränger sig väldigt mycket för att hitta så komplicerade ord så att texten blir mer komplicerad så att man når upp till en högre nivå om man säger så. Men på bloggen tänker jag inte alls på det och jag tänker inte på stor bokstav vid början av mening eller någonting, så redig är inte jag med min blogg. (Intervju med Anna).

På bloggen kan man vara helt fri, man behöver inte tänka på sådär regler och sådant. (Intervju med Fia).

När jag skriver på bloggen, då tänker jag inte vad jag skriver. Alltså jag läser igenom det kanske någon gång, men jag tänker inte vad jag skriver och där behöver det inte vara så rätt liksom. Det är mer alltså talspråk där. Och sen så skriver man kanske lite mer bara vad man gör på en dag och så. I skolan måste allt vara så korrekt hela tiden och det måste vara ett sammanhang och man ska gärna ha lite såhär fina ord kanske och lite sådär. (Intervju med Ronja).

Ja, alltså i bloggen så kan jag skriva hur som helst. Jag behöver inte tänka på att det ska vara stor bokstav eller liten och jag kan skriva precis som jag känner, precis i vilken ordning som helst. Det behöver inte bli speciellt sammanhängande, men i svenskan så är det så himla styrt och då måste jag tänka hela tiden på hur jag lägger upp det. Vad jag använder för mönster i min uppsats och så. (Intervju med Ylva).

Nästa fråga rörde hur gymnasisterna såg på sitt språk på bloggen jämfört med i skolan och om de tyckte att det såg annorlunda ut. Här svarade alla fyra att ja det gjorde det. På bloggen kunde man till exempel använda dialektord, talspråk, svordomar, smileys och förkortningar som man inte använder i skoltexter.

Sedan följde en fråga om skrivregler och hur mycket de brydde sig om sådana när de skrev i skolan respektive på bloggen. Ylva, Ronja och Anna svarade alla att de bryr sig mycket om skrivregler i skolan där de vill att språket ska vara så perfekt som möjligt, medan de inte bryr sig så mycket när de skriver på bloggen. Fia däremot har en annan åsikt och menar att hon bryr sig om skrivregler både på bloggen och i skolan: ”Jag tycker om när det ser strukturerat ut, så jag försöker att dela upp det i stycken, punkt och stor bokstav.” (Intervju med Fia).

En annan fråga gällde huruvida de bryr sig om skrivregler när de läser andra personers skoltexter och bloggar. När det gäller skoltexter är alla överens om att de bryr sig mycket om skrivregler. Det är också ofta syftet med att de läser varandras skoltexter, att helt enkelt ”korrekturläsa” innan inlämning. När det gäller bloggar verkar skrivregler inte vara lika viktigt:

Nej, det är väl mest om något är felstavat som jag tycker är lite störande. Men annars tycker jag inte det är såhär jätteviktigt. Det är mer roligare att läsa än att se om dom har stavat fel eller om det har blivit fel. (Intervju med Fia).

Oftast är det genomgående vilket språk och vilken nivå man lägger sig på. Jag tycker det kan vara kul att både läsa sådana som kanske inte skriver så himla fint eller vad man ska säga... (Intervju med Ylva).

Det är inte därför man läser bloggen, utan man liksom oj där har det råkat bli lite särskrivning eller hoppats över, inte en korrekt mening men det behövs inte. Det är inte direkt något jag sitter och kollar på heller. (Intervju med Anna).

Gymnasisterna fick även svara på om de använder funktionen stavningskontroll, som finns i de flesta ordbehandlingsprogram, och om de läser igenom texterna innan de publiceras på bloggen eller lämnas in i skolan. Vad gällde stavningskontroll svarade alla att de använde det för skolarbeten. På bloggen svarade Anna och Ylva att de inte använde stavningskontroll medan Ronja svarade att hon trodde att hon hade en automatisk stavningskontroll på bloggen men att hon inte var säker. Fia svarade: "Om jag tycker något ser fel ut så kollar jag det i ett stavningsprogram. För jag tycker det ser dumt ut när det ser felstavat ut." (Intervju med Fia). När det gällde att läsa igenom sina texter svarade alla att de läste igenom sina skoltexter och även lät föräldrar och eller vänner läsa igenom dem innan inlämning. På bloggen säger Ylva och Ronja att de alltid läser igenom innan de publicerar, Fia gör det om hon har tid och Anna brukar inte göra det.

Nästa fråga gällde om det hände att de gick tillbaka och rättade i bloggen om de märkte att något blivit fel. Ylva säger att hon brukar göra det och Anna säger att hon gjort det en gång, medan Ronja och Fia svarar att de inte brukar göra det.

De två sista frågorna handlade om gymnasisterna tror att deras läsare bryr sig om hur texterna ser ut rent språklig och ifall de tycker att det finns något som inte är okej, språklig sett, att skriva på bloggen. I skolan är gymnasisterna överens om att deras läsare (läraren) bryr sig om hur texten ser ut, men på bloggen tror inte Fia och Anna att läsarna bryr sig. Ylva tror att det är olika från person till person och Ronja säger:

Ja alltså jag tror att dom kan störa sig om det skulle vara såhär särskrivningar eller jättemycket stavfel och så det tror jag absolut att dom kan störa sig på men annars så tror jag inte dom bryr sig så mycket. Det är ändå dom som har valt att gå in på det liksom och läsa det. (Intervju med Ronja).

På frågan vad som inte är okej att skriva på sin blogg ges följande svar:

Alltså det finns väl en gräns någonstans men jag har inte upptäckt det när jag har läst någon blogg. Jag tycker inte det är så jätteviktigt, alltså just en blogg det är liksom för att det är personligt. Det är inte direkt skolarbeten som man lägger upp och såhär att det ska vara korrekt och allt sådant där. Så då spelar det ingen roll ifall man missar att ha stor bokstav eller att man glömmer ha punkt och sätter kommatecken där istället och börjar en mening med och, och massa sådant där. Det tycker inte jag spelar någon roll i en blogg. (Intervju med Anna).

Könsord och så kanske jag inte tycker man får använda. (Intervju med Ronja).

Ja, alltså jag brukar liksom inte använda svordomar eller så, men det gör jag inte i det dagliga språket heller men alltså det tycker jag inte är nödvändigt att använda när jag läser andra och skriver min egen blogg. (Intervju med Ylva).

### 5.3.3 Sammanfattning

I stora drag är det som kom fram under intervjuerna att gymnasisterna tycker att skrivandet i skolan är präglad av regler och krav på att texterna ska vara korrekta, medan skrivandet på bloggar är präglad av stor frihet i allt från skrivregler till ämnesval. När det gäller skoltexterna läggs stor vikt vid att läsa igenom texten, och även låta andra göra det innan den lämnas in, för att eventuella fel i texten ska upptäckas och raderas. På bloggen läggs inte så stor vikt vid eventuella skrivfel, utan det är innehållet som räknas, och därför läggs inte lika stor vikt vid genomläsning innan publicering.

## 6. Diskussion

Syftet med den här undersökningen är att undersöka gymnasisters attityder till skrivande i skolan jämfört med skrivande på egna bloggar. Om man studerar P-matriserna för bloggar och essäer (tabell 2 & 3) ser man att själva förutsättningarna för skrivande på bloggar och skrivande i skolan skiljer sig åt. Skribentrollen på bloggen är *privat* och läsarrollen är *berörd allmänhet* jämfört med skribentrollen *elev* och läsarrollen *lärare* för essäer. Skribentsyftet är *känsloutlevande expressivt* på bloggen jämfört med förklarande *explikativt* i essäerna och lärsyftet är *frivillighet – kunskapssökning* på bloggen jämfört med *tvång – användning* i essäerna. De olika förutsättningarna för skrivande som framgår av P-matriserna ger konsekvenser för texternas utformande. I intervjuer med gymnasisterna framkommer att de som

skribenter är väl medvetna om de olika förutsättningar som gäller för skrivande på bloggen och skrivande i skolan. De beskriver att de känner en stor frihet när de skriver på bloggen medan skrivandet i skolan präglas av regler och krav på skriftmässig korrekthet. Detta visar att det finns en medvetenhet hos gymnasisterna om att de har olika skribentroller på bloggen och i skolan, och att de även är medvetna om att de skriver för olika typer av läsare.

Om man studerar textkompassen (figur 6) märks tydligt hur den frihet eleverna talar om att de känner vid skrivande på bloggen och det regelstyrda skrivandet i skolan utformas i praktiken. I textkompassen kan man utläsa att bloggtexterna befinner sig nära polerna emotiv, informell, info-tunn och okonventionell medan essäerna är mer nära mitten på de olika skalorna och har värdena: lite emotiv, mittemellan formell/informell, lite info-tunn, och konventionell. Egentligen tycker jag inte att det är speciellt förvånande att gymnasisternas essäer som är skrivna inom ramen för skolan är mer formella än deras privata bloggar. Förhoppningsvis är det så att den frihet de känner när de skriver på bloggen hjälper till att utveckla deras skrivande även om det blir fel ibland.

I ämnesplanen för ämnet svenska i gymnasieskolan står att eleverna ska utveckla förmågan att "skriva väl", och just att "skriva väl" verkar vara något som gymnasisterna lägger stor vikt vid när de skriver skoltexter. Av textkompassernas fyra poler är det nog främst polen konventionellt – okonventionellt språkbruk som speglar aspekten av att "skriva väl" och det är i just den kategorin som skillnaden mellan bloggar och essäer är som störst. Att gymnasisterna är måna om att "skriva väl" i skolan är inte så konstigt eftersom det är ett sätt att uppnå ett högre betyg, men att de inte bryr sig om att också "skriva väl" på bloggen där de har många fler läsare är för mig lite konstigt. I ämnesplanen för svenska står det att det är en förutsättning för att aktivt och ansvarigt kunna delta i samhällslivet att kunna använda språket i tal och skrift ([www.skolverket.se](http://www.skolverket.se)). Men om gymnasisterna bara använder sina kunskaper i skolan och inte i samhällslivet som till exempel på bloggen har inte skolan misslyckats med sitt uppdrag då? Jag kan bara svara att förhoppningsvis är inte alltid det språk gymnasisterna använder utanför skolan identiskt med bloggspråket. Kanske är det med bloggspråket som med chattspråket som Virtanen (2006) påpekar i sin avhandling, att det avviker från det normala språket genom att något som skulle anses som "fel" i det normala språkbruket inte gör det på chatten. Just detta att det inte spelar någon roll ifall det blir fel i bloggtexten så länge man förstår vad som menas är också det en åsikt

som framkommer under intervjuerna. Även om vissa av gymnasisterna bryr sig mer än de andra om att ”skriva väl” är de överens om att det inte är så viktigt med skrivregler på bloggen.

Nyström (2000) menar att skoltexter saknar ett kommunikativt syfte, att de ofta bara syftar till att eleverna ska uppvisa en färdighet. Ändå menar Nyström att gymnasieskolan är en del av den språkliga gemenskapen som hon kallar språkverkligheten. Men är inte även bloggspråk som dagligen används av över 100 000 svenska bloggare en del av denna språkverklighet? Gymnasisterna uppger i sina intervjuer att de har mellan 20-60 läsare dagligen på sina bloggar. Bloggarna har därmed ett kommunikativt syfte i form av ett forum för bloggaren att berätta om sin vardag för sina nära och kära. Men på frågan om de tror att deras läsare bryr sig om hur bloggen ser ut rent språkligt, svarar två av gymnasisterna att de inte tror att läsarna bryr sig, medan de övriga tror att det är olika från person till person men att de nog inte bryr sig så mycket. Det verkar således som att det råder olika regler i bloggarnas språkverklighet och i den språkverklighet som innefattar skolan, vilket gymnasisten Ylva sammanfattar på ett träffande sätt under intervjun:

Ja, alltså i bloggen så kan jag skriva hur som helst. Jag behöver inte tänka på att det ska vara stor bokstav eller liten och jag kan skriva precis som jag känner, precis i vilken ordning som helst. Det behöver inte bli speciellt sammanhängande, men i svenskan så är det så himla styrt och då måste jag tänka hela tiden på hur jag lägger upp det. Vad jag använder för mönster i min uppsats och så. (Intervju med Ylva).

Kanske är det så att gymnasisterna blir lite väl låsta i sin strävan efter att skriva sina korrekta skoltexter och det skulle inte skada att de kände att de hade lite frihet även här, likaså kanske det inte skulle skada att läsa igenom sina bloggtexter en extra gång innan de publiceras. Jag tror helt enkelt att gymnasisterna skulle kunna dra nytta av att använda sina erfarenheter av skrivande på bloggen vid skrivande i skolan och vice versa.

## 7. Slutsatser

Om jag sammanfattningsvis ska avrunda denna uppsats med att försöka dra några slutsatser och ge svar på undersökningens frågeställningar:

- Hur skiljer sig gymnasisternas skoltexter och bloggtexter åt?  
Finns det några skillnader i hur de skriver?



- Finns det någon skillnad mellan hur gymnasisterna ser på sitt språk på bloggen jämfört med språket i skolarbeten?

Är svaret ja på båda frågorna. Ja, det finns skillnader i hur gymnasisterna i undersökningen skriver på bloggen jämfört med i skolan. Ja, det finns skillnader mellan hur de ser på sitt språk på bloggen jämfört med i skolan. På bloggen råder stor frihet i hur hög grad gymnasisterna väljer att följa skrivregler, ordval och i hur de lägger upp sin text medan de i skolan är mer styrda av ”rätt och fel” och strävar efter en så korrekt text som möjligt. När det gäller hur gymnasisterna ser på sitt språk råder en ”det spelar inte så stor roll” - mentalitet på bloggen, medan språket är mycket viktigt i skoltexterna.

Eftersom denna undersökning är begränsad i sitt urval kan man inte dra några generella slutsatser. Men jag tycker att man ska se de attityder kring skrivande i skolan och på bloggar som framkommit som intressanta stickprov på hur det kan se ut i språkverkligheten.

## 8. Litteraturförteckning

- Aftonbladet nya medier. *Bloggportalen*. [www.bloggportalen.se](http://www.bloggportalen.se). Hämtad 2011-05-14.
- Allén, Sture. (1970). *Nusvensk frekvensordbok baserad på tidningstext*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Gee, J.P. (2005). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. (2:a uppl). London: Routledge.
- Kvale Steinar & Brinkman Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Kullin, Hans. (2008). *BloggSverige 3 – unga kvinnor tar över. En enkätundersökning av svenska bloggare och bloggläsare*. <http://www.kullin.net/wp-content/uploads/2010/04/bloggsverige3.pdf> Hämtad 2011-05-03.
- NE Nationalencyklopedin AB. *Nationalencyklopedin*. <http://www.ne.se/lang/fackspr%C3%A5k> Malmö: NE Nationalencyklopedin AB. Hämtad 2011-05-24
- Nyström Catharina. (2000). *Gymnasisters skrivande. En studie av genre, textstruktur och sammanhang*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.
- Melin, Lars & Lange Sven (2000). *Att analysera text – stilanalys med exempel*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur.

- Sjöberg, Jeanette. (2010). *Chatt som umgängesform. Unga skapar nätgemenskap*. Stockholm: Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap vid Stockholms universitet.
- Skolverket. *Ämnesplan för gymnasieskolan. Svenska*. <http://www.skolverket.se/sb/d/726/a/13845/func/amnesplan/id/SV/titelId/Svensk>. Stockholm: Skolverket. Hämtad 2011-05-02
- Svenska Akademin. (2006). *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. Trettonde upplagan.
- Svenska språknämnden (2000). *Svenska skrivregler*. Andra upplagan. Stockholm: Liber AB.
- Virtanen, Leena. (2006) *Språk och kommunikation i tre svenska chattrum*. Jyväskylä: Institutionen för språk vid Jyväskylä universitet.
- Våge, Lars, Stattin, Erik & Nygren Gunnar. (2005). *Bloggtider*. Stockholm: Stiftelsen Institutet för Mediestudier.
- Östlund-Stjärnegårdh Eva. (2002). *Godkänd i svenska? Bedömning och analys av gymnasieelevers texter*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.
- Öqvist Seimyr, Gustav. *LIX räknare*. [www.lix.se](http://www.lix.se). Stockholm: Semios Hämtad 2011-02-16.

## 9. Bilagor

### 9.1 Intervjufrågor

1. Hur länge har du bloggat?
2. Hur ofta bloggar du?
3. Har du några (blogg)förebilder?
4. Vad är skillnaden på att skriva på bloggen jämfört med i svenskämnet i skolan?
5. Är ditt språk annorlunda på bloggen jämfört med skolan? Finns det till exempel ord du använder på bloggen men inte i skolan och tvärtom?
6. Hur mycket bryr du dig om skrivregler? På bloggen/i skolan?
7. Använder du stavningskontrollen? På bloggen/i skolan?
8. Läser du igenom det du har skrivit innan det publiceras/lämnas in?
9. På bloggen finns det möjlighet att gå tillbaka och rätta eventuella skrivfel, gör du det?
10. Vilka läser din blogg/dina skoluppgifter? Hur många är det?
11. Tror du dina läsare bryr sig om hur texten ser ut rent

språkligt? På bloggen/i skolan?

12. Vad tycker du inte är okej språkligt sett att skriva i bloggen/skolarbeten?

13. Bryr du dig om skrivregler när du läser andras bloggar?

14. Bryr du dig om skrivregler när du läser andras skoluppgifter?